Vinco Kreivės Skirgaila. 1933 - I - 25

Planas.

I Skirgailos išvaizda.

II Jo ~~išvaizdos~~ svarbiausios būdo ypatybės:

a) užsidarymas savyje ~~ir~~, žiaurumas ~~ir~~ sarkazmas.

b) gilus patriotizmas, Būdo bruožas?

c) paniekojimas.

d) tvirta valia.

III Priežastys, kurios išugdė Skirgailos būdą:

a) jo išvaizda,

c) ~~b~~) išvidinės kovos.

b) ~~c~~) vienuma,

IV Skirgailos tikslas ir priemonės jam ~~pa~~siekti.

V ~~Sk~~ Jo tragedija.

a) nusivylimas žmonėmis ir tikėjimu,

b) praradimas meilės.

Prieš susipažįstant su Skirgaila, vienu iš ~~gal~~ įdomesnių ~~iš~~ Rieves atvaizduotų herojų, ~~Skirgaila~~, į gera būtų atsakyti į klausimą: kas buvo tas Skirgaila? Ar tai istorinis asmuo, ar grynas rašytojo fantazijos kūrinys?

Pažvelkime į Lietuvos istorijos lapus, parašytus dar tais laikais, kuomet ėjo nuolatinės kovos su kryžiuočiais. Lietuva gyveno neramius, sunkius laikus, nes ir tarp pačių Lietuvos kunigaikščių kilo viens po kito ginčai, kurie neretai būdavo kalaviju sprendžiami. Nesvetimas mums yra ir Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Skirgailos vardas, jis minimas istorijoje. Todėl pats asmuo ner pramanytas, tačiau visas jo būdo ypatybės, visos dvasinės kovos yra autoriaus fantazijos padarinys, nors labai artimas anų laikų gyvenimui ir ~~aplinkybėms~~ dvasiai. Todėl ir yra jis mums artimas suprantamas.

Tylinose, niūrinose rūmnose ~~v~~ sėdi toks pat niūrus, užsidaręs, šaltas Skirgaila. Tai tikras senovės lietuvis. Nedidelis, storokas jo kūnas sunkiai ir nerangiai atsilošęs aukštame soste.

Platus veidas gausiai apžėlęs tankia barzda ir ilgais, garbanotais plaukais, iš po kurių baltuoja rūpesčių raukšlių išvagota kakta, paslaptinga ugnimi ir geležine valia spinkso dvi nedidelės akys. ~~Bals~~ Jo šiurkštus ir griežtas balsas retai praskamba iš plačios jo burnos, nebent tik įsakymams duoti. O jei pasikels kur eiti, tai lyg tikra meška krypuoja sunkia, nerangia eisena.

Štai Skirgailos atvaizdas. Šaltas, bejausnus atrodo jis. Tačiau klystume, taip spręsdami vien iš jo išvaizdos. Atskleiskime jo sielos knygos lapus ir mes nustebsime išvydę jų įvairumą. Tiesa, pirmieji puslapiai mūsų ~~ne~~ lūkesčio neapvils. Skirgaila užsidaręs savy, nešnekus, paniūręs, žmonių nemėgstąs, dažnai juos pašiepiąs. Neretai suskamba jo žodžiuose piktas sarkazmas, net besimeilinantiems svečiams taikomas. Ziaurus jis irgi, kaip ir šiurkštus. Ar neparodo to ~~scenos~~ jo santykiai su Ona Duonule, vokiečių pasiuntiniais ir pagaliau baisi~~s~~ vokiečio Kellerio ~~žuvimas~~ mirtis?

Bet verskime jo sielos puslapius kantriai toliau.

Po šiuokščia pluta mes pastebėsime kaištę šiaudį, vien tėvynės meilė ~~gyvuoja~~ plakančią. Skirgaila gilus patriotas. Jis ne vien myli tėvynę, bet deda visas pastangas gelbėti ją iš pražūties, jis visas gyvena jos gyvenimu, rūpinasi jos ateitimi. Bet jo meilė nėra vien romantikų meilė, ne, jis žiūri į tėvynę blaiviomis akimis ir šaltu protu. Todėl Jis yra ~~tik~~ kartu ir praktiškas politikas.

Tėvynės laimė reikalauja aukų. Skirgaila ~~nesi~~ nedvejodamas deda ant jos aukuro savo visas jėgas, laimę, garbę, visas jėgas. Aukoja net ir kitų laimę, nes jis mano, jog visi turi aukotis dėl tėvynės gerovės.

Šis jo būdo bruožas atskleidžia dar vieną gražų jo puslapį jo sieloje; jo vardan tvirta valia. Taip aukotis, kaip jis, atsižadėti savęs gali tiktai tas, kuris ne vien karštai myli savo tėvynę, bet ir turi geležinę valią, užsibrėžęs siekia savo tikslo.

Bet kas įžiebė jo sielą tokią, ~~ne kitokią~~? Čia ~~ve~~ yra kelios priežastys. Pirmiausiai tai jo išvaizda. Tiesa, ji neturėjo jam tokios didelės reikšmės, kaip Šarūnui, bet vis gi ji jaučiasi esąs visų nekenčiamas, vengiamas, ir tas jausmas anksti priverčia kitus neapkęsti kitų, visus maišyti vien blogybės, užsidaryti savyje, virsti šiuokščiu, niūriu.

Tyli vienuma dar labiau pagilina šiuos jo bruožus. „Kaip", paklaus kas nors: „argi negyvena jis bajorų ir dvariškių tarpe, ar nekeitė triukšmingų puotų, nepriminėjo svetimų šalių pasiuntinių?" Taip, tas tiesa. Bet Skirgaila aiškiai suprato ir žinojo, kad šie žmonės nėra jam draugai, jie nesupranta jo tikslų ir siekimų, ir todėl jis jų tarpe jaučiasi vienas ir apleistas. Gal būtų susivelnėjęs, prasigiedrinęs, jei būtų turėjęs kam atverti savo sielą, būtų radęs suprantančią jį ir mylinčią širdį.

Dangiausia gi jo būdo ~~veiksmus~~ ~~įtakos daro~~ laiko įtakos baisios kovos jo sieloje. Jų svarbiausios dvi: 1. dėl tikėjimo, 2) dėl tėvynės.

~~Tiesa~~ Dėl tėvynės laimės ir šviesesnės ateities jis išsižada senojo dėl to tikėjimo, priima

krikščionybę. Bet jis dar nepažista gerai naujos tikybos, jam rodosi, jog senoji buvo geresnės, ~~nors~~ ir Gailisi padaryto žygio. Neapykanta ~~[illegible]~~ krikščionių atstovų tarpe ir jų kruvini darbai dar labiau didina nepasitikėjimą žmonėmis, ir Skirgaila į visa ima žiūrėti per tamsius akinius.

Antroji kova dar žiauresnė. Tėvynė pavojuje. Aplink vien priešai, kurie tyko ~~[illegible]~~ užkariauti ją jei ne kalaviju, tai nors suktomis politinėmis intrygomis. O Lietuva kryžkelėje. Kur pasukti? Ar į vakarus, priimti naują tikėjimą, kartu ir kultūrą, susilieti su kitomis tautomis, ar pasilikus senoje, lietuviškoje kultūroje, žūti kovų ugnyje? Skirgaila renkasi antrą kelią ir dabar visomis jėgomis stengiasi išvesti tėvynę į laisvą rytojų.

Jo svarbiausias tikslas — tėvynės laimė ir ~~ją tik~~ nepriklausomybę. O jį atsiekti galima tik išlaikant savąją kultūrą, ~~gy~~ suvienijant visas žemes tvirtose valdovo rankose. Todėl ir deda Skirgaila visas pastangas, kad apsaugotų tėvynę nuo skaldymo. Tam jis pavartoja net ir žiaurias priemones: ~~[illegible]~~ paima į nelaisvę ir prievarta veda Lydos kunigaikštytę Oną Duonutę, nužudo vokietį Kellerį, įžeidinėja priešų pasiuntinius. Kai tai negelbėja, griebiasi ir kalavijo.

~~Skirgailos laukia~~ Žiaurus likimas suteikia Skirgailai baisią tragediją. Kol dar tikėjo senovės dievais ir žmonėmis, kol jo dvasią stiprino kanklininko Stardo žodžiai, toji dvilypė kova dar nebuvo taip baisi ir nepakeliama. Bet štai ~~jį pasiekia~~ jis sužino, kad Stardas mirė, ir ... pakrikštytas! ~~Nors tai buvo atlikta jau Stardui be sąmonės esant~~ Tiesa, kun. Skarbekas atliko tai Stardui jau be sąmonės esant, bet Skirgaila patikėjo kunigo žodžiams. Jeigu net ta uola, kuriąja rėmėsi Skirgaila, jau sugriuvo, tad nebelieka tikslo, dėl ~~kam~~ kurio verta kovoti. Jeigu net senovės vaidila atsisako tėvų tikėjimo, jei didingasis Perkūnas nebaudžia, tai į kuo ką tikėti, kur paramos ieškoti, kurino keliu vesti nuvarguntą tėvynę?

parengė, snyrė išgyventi

Palaužtas, nuvargęs Skirgaila dar gaivinasi nors paskutiniu vilties lašeliu. Jis ieško nuraminimo meilėje. Deja, jis ir čia ~~buvo~~ apviltas, nes skaudžiai klydo. Jėga meilės neįgysi. Ona Duonutė ~~atnet~~ nepatenkina jo meilės naldavimų, reatsako į nuoširdžius žodžius. Todėl Skirgaila, supratęs tai, gailisi atvėręs savo širdį ir, lyg paliesta sraigė, dar giliau įlenda į savo ~~žiaurumo~~ šiurkštumo ir žiaurumo kiautą.

Toks tai, trumpai pažvelgus, V. Krėvės Skirgaila. Nors svetimas atrodo mums šiais laikais ~~jo~~ savo būdas ir kaikuriomis mintimis bet daug labiau artimas ~~mums~~ savo tikra lietuviška dvasia, kuri raudona gija eina per visus Krėvės raštus ir labiausiai atsispindi Skirgailos asmenyje.

Todėl ir šiais laikais, kada gyvenimas milžiniškai skiriasi nuo atvaizduojamų ~~metų~~ 8 šioje dramoje laikų, mums Skirgaila yra gyvas, suprantamas ~~ir~~ Jis šviečia mums ir švies vėlesnėms kartoms kaip gilaus ir protingo patriotizmo pavyzdys.

5.